

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 143/2011-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. apríla 2011 predbežne prerokoval sťažnosť P. L., Ž., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na prejednanie veci v primeranej lehote a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 220/2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. L. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. februára 2011 doručená sťažnosť P. L., Ž., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na prejednanie veci v primeranej lehote a práva na spravodlivé súdne

konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 220/2006 (ďalej aj „napadnuté konanie“) a Slovenskou republikou, zastúpenou Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol:

«V roku 2003 som podal na Okresnom súde v Nitre žalobný návrh o ochranu osobnosti, a iné proti spoločnosti Vydavateľovi týždenníka „P.“. Táto žaloba sa vedenie na Okresnom súde v Nitre pod č. 25C/220/2006 (pôvodne pod zn. 11 Nc 5069/03).

Je pravda, že som na súd podal nekvalifikovaný návrh, ale nie mojou vinou. Som iba vyučený kuchár – t.j. osoba bez právnického vzdelania, takže odo mňa nemožno očakávať, že budem vedieť napísať kvalifikovaný návrh.

Súd mal však povinnosť ma poučiť o mojich právach – t. j. o práve žiadať a byť oslobodený od súdnych poplatkov a o práve žiadať ustanovenie advokáta.

Ak by si Súd splnil svoju zákonom stanovenú povinnosť poučiť ma ako účastníka konania o mojich právach ...a ak by si ju splnil včas, mohol som už na samom začiatku konania požiadať o advokáta ktorý by návrh spracoval kvalifikovane a súdu by nič nebránilo v tom, aby vo veci konal. ...

Okrem absencie zákonného poučenia Súd pochybil aj v tom, že vynášal nesprávne – t. j. nezákonné rozhodnutia. Najskôr návrh odmietol, vec musela byť predložená na rozhodnutie odvolaciemu súdu, ktorý rozhodol, že rozhodnutie súdu I. stupňa je nesprávne, preto ho zrušil a vec vrátil na nové konanie. ...

Rovnako tak vyniesol súd I. stupňa nesprávne rozhodnutia aj v prípade mojich žiadostí o oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovenie advokáta, ktoré odmietol. Spis musel ísť znovu dva krát na odvolací súd, kde tento znovu rozhodol, že rozhodnutia súdu I. stupňa sú nesprávne, zrušil ich a vrátil vec na nové konanie. Čím prešla doba vyše dvoch rokov, a to iba vinou súdu.

Po podaní odvolania Súd I. stupňa vyše roka neodstúpil spis na odvolací súd, lebo že „sa omylom domnieval, že odvolanie nebolo podané“. ...

Preto som v danej veci podal na ústavný súd sťažnosť na prietahy vo vyššie uvedenom konaní. Ústavný súd nálezom zo dňa 16. júla 2008 č. III. ÚS 82/08-50 rozhodol, že Okresný súd Nitra v k. č. 25 C 220/2006 porušil moje práva zaručované v čl. 48 ods. 2 ústavy SR a prikázal mu konať bez zbytočných prietahov.

Súd I. stupňa jediné čo spravil, že od uvedenej doby vydal ďalšie nesprávne rozhodnutie, ktoré odvolací súd znovu musel zrušiť a vec vrátiť na nové konanie.

Teraz si napr. OS – Nitra uzmyslel, že nemá príslušnosť vo veci konať, a spis odstúpil na Najvyšší súd SR, aby o tom rozhodol. ... riešiť príslušnosť v tomto štádiu dokazovania je v rozpore s ustanovením § 100 ods. 1 O.S.P. a čl. 48 ods. 2 ústavy SR...»

Sťažovateľ namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu, že „... OS – Nitra nerešpektoval nález ústavného súdu zo dňa 16. 7. 2008 zn. III. ÚS 82/08-50, kde mu ústavný súd SR prikázal konať bez zbytočných prietahov. ... OS – Nitra spôsobil prietahy aj tým, že si nesplnil svoju zákonnú povinnosť poučenia o mojich právach (práva byť oslobodený od súdnych poplatkov a práva mať ustanoveného advokáta) a že všetky rozhodnutia ktoré doposiaľ vyniesol boli nesprávne, čo bezpochyby spôsobilo to, že vec sa ešte po 8-ich rokoch stále nachádza iba na súde I. stupňa – teda spôsobil prietahy. ... napádam nielen to, že súd I. stupňa nerešpektoval nález ústavného súdu, ale aj celú dĺžku konania od podania návrhu až doposiaľ.“

Sťažovateľ tiež namieta porušenie práva na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré odôvodnil tým, že okresný súd postupoval vo veci jeho návrhu nezákonne, t. j. nesplnil si zákonnú povinnosť poučiť sťažovateľa o jeho procesných právach. Okresný súd „rad radom“ vynášal nezákonné rozhodnutia, ktoré musel odvolací súd zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa názoru sťažovateľa „nezákonné konanie, postup a rozhodovanie súdu už samé osebe musí znamenať porušenie práva na spravodlivé súdne konanie“.

Na základe uvádzaných skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1.) Základné právo P. L. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR porušené bolo.

2.) P. L. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 10.000,- €, ktoré je mu porušovateľ práva povinný vyplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Výšku požadovaného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodnil *„existenciou rozsudkov ESLP vynesných v rovnakých veciach, kde súd priznal práve takúto výšku odškodného/zadosťučinenia z titulu náhrady nemajetkovej škody – t. j. emocionálneho utrpenia a stresu, ktoré obeť prežila ako priamy dôsledok porušenia práva“*.

Súčasne sťažovateľ požiadal o ustanovenie advokáta na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal...

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, I. ÚS 158/05, I. ÚS 213/05).

Predmetom sťažnosti je predovšetkým tvrdenie sťažovateľa, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 220/2006 dochádza k porušovaniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj

práva na prejednanie veci v primeranej lehote a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom...

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu (mutatis mutandis II. ÚS 26/95).

1. Konanie okresného súdu vedené pod sp. zn. 25 C 220/2006 už bolo z hľadiska namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy predmetom skúmania ústavného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 82/08. Ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 82/08-50 zo 16. júla 2008 konštatoval, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, a okresnému súdu bolo prikázané, aby vo veci ďalej konal bez zbytočných priet'ahov.

Sťažovateľ v sťažnosti opätovne namieta priet'ahy v napadnutom konaní, pričom namieta celé konanie (od podania žaloby až dosiaľ) nielen obdobie po vydaní označeného nálezu ústavného súdu zo 16. júla 2008. Vzhľadom na skutočnosť, že v tej istej veci sťažovateľa už ústavný súd rozhodol nálezom č. k. III. ÚS 82/08-50 zo 16. júla 2008,

posúdeniu priebehu napadnutého konania do vydania uvedeného nálezu ústavného súdu v tomto konaní bráni v súlade s § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde prekážka veci rozhodnutej (res iudicata). Preto bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa v časti týkajúcej sa obdobia do vydania nálezu ústavného súdu odmietnuť podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej neprípustnosti.

S prihliadnutím na uvedené preto ústavný súd v danej veci skúmal, či tvrdenia sťažovateľa sú opodstatnené a či existuje reálna možnosť vyslovenia porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, posudzujúc obdobie od vydania nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 82/08-50 zo 16. júla 2008 v napadnutom konaní.

Z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 25 C 220/2006 ústavný súd zistil v období po vydaní nálezu ústavného súdu zo 16. júla 2008 takýto priebeh napadnutého konania:

V čase od 15. apríla 2008 sa spis nachádzal na Krajskom súde v Nitre (ďalej len „krajský súd“), ktorému bol predložený na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 12. decembra 2007, ktorým nepripustil zmenu návrhu na začatie konania, ako aj o odvolaní pôvodného právneho zástupcu sťažovateľa JUDr. S. proti uzneseniu o priznaní trov právneho zastúpenia zo 14. decembra 2007. Dňa 30. januára 2009 krajský súd uznesením odmietol odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 12. decembra 2007 a súčasne zmenil uznesenie okresného súdu zo 14. decembra 2007 v časti týkajúcej sa výšky priznaných trov právneho zastúpenia. Dňa 23. februára 2009 bol spis vrátený okresnému súdu. Dňa 16. apríla 2009 okresný súd nariadil pojednávanie na 7. máj 2009. Dňa 4. mája 2009 sťažovateľ rozšíril žalobný návrh na sumu 5 mil. Sk. Dňa 7. mája 2009 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom okresný súd uznesením pripustil zmenu návrhu sťažovateľa zo 4. mája 2009 a vyniesol rozsudok, ktorým žalovaného zaviazal zaplatiť sťažovateľovi 500 € a náhradu trov konania. Dňa 5. júna 2009 predseda okresného súdu rozhodol o predĺžení lehoty na vypracovanie rozhodnutia do 31. júla 2009. Dňa 17. augusta 2009 sťažovateľ podal odvolanie proti rozsudku zo 7. mája 2009. Dňa 21. augusta 2009 okresný súd zaslal odvolanie sťažovateľa žalovanému na vyjadrenie.

Dňa 24. augusta 2009 sa žalovaný odvolal proti rozsudku zo 7. mája 2009. Dňa 8. septembra 2009 okresný súd uznesením uložil žalovanému zaplatiť súdny poplatok za odvolanie. Dňa 16. septembra 2009 sa žalovaný vyjadril k odvolaniu sťažovateľa. Dňa 18. septembra 2009 žalovaný zaplatil súdny poplatok za odvolanie. Dňa 23. septembra 2009 sa sťažovateľ vyjadril k odvolaniu žalovaného. Dňa 6. októbra 2009 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaniach sťažovateľa a žalovaného. Dňa 15. júla 2010 krajský súd uznesením napadnutý rozsudok okresného súdu zo 7. mája 2009 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dňa 3. septembra 2010 bol spis vrátený okresnému súdu. Okresný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa a register obyvateľov o oznámenie skutočností potrebných na rozhodnutie vo veci. Dňa 29. septembra 2010 okresný súd nariadil pojednávanie na 22. október 2010. Dňa 6. októbra 2010 okresný súd požiadal Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) o odpis z registra trestov sťažovateľa a jeho rodičov. Súčasne právna zástupkyňa sťažovateľa požiadala o odročenie pojednávania z dôvodu kolízie pojednávania a register obyvateľov doručil okresnému súdu požadované informácie. Dňa 22. októbra 2010 okresný súd odročil pojednávanie na 19. november 2010. Dňa 27. októbra 2010 generálna prokuratúra doručila požadované odpisy z registra trestov. Dňa 16. novembra 2010 sťažovateľ prostredníctvom právnej zástupkyne doručil okresnému súdu svoje vyjadrenie z 3. a 12. novembra 2010. Dňa 19. novembra 2010 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 28. január 2011 pre účely vypočutia navrhovaných svedkov a doplnenia dokazovania. Okresný súd zároveň požiadal Štatistický úrad Slovenskej republiky (ďalej len „štatistický úrad“) o oznámenie skutočností potrebných pre rozhodnutie. Dňa 30. novembra 2010 štatistický úrad oznámil, že vo svojich databázach neeviduje požadované informácie. Dňa 1. decembra 2010 okresný súd zaslal žalovanému podanie sťažovateľa doručené okresnému súdu 23. novembra 2010. Dňa 2. decembra 2010 žalovaný v súlade so závermi z pojednávania uskutočneného 19. novembra 2010 oznámil adresu svedkyne H. Ď. (autorky článku). Dňa 7. decembra 2010 okresný súd požiadal Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra (ďalej len „jazykovedný ústav“) o výklad slova „beštia“ a Obecný úrad v P. o oznámenie skutočností potrebných pre rozhodnutie. Zároveň bol spísaný úradný záznam, v ktorom právna zástupkyňa sťažovateľa uviedla, že nemá námietky proti delegácii veci Okresnému súdu Piešťany. Okresný súd zároveň uznesením vyzval žalovaného, aby sa vyjadril, či

súhlasí s návrhom na delegáciu veci Okresnému súdu Piešťany z dôvodu vhodnosti (žalovaný sa k návrhu nevyjadril). Dňa 16. decembra 2010 sťažovateľ oznámil okresnému súdu, že nesúhlasí s tým, aby sa pojednávanie, na ktorom majú byť vypočutí svedkovia, uskutočnilo v jeho neprítomnosti, a preto požiadal okresný súd, aby zabezpečil jeho prítomnosť na pojednávaní, príp. aby pojednávanie uskutočnil v Ústave na výkon trestu odňatia slobody v L. Dňa 17. decembra 2010 starosta obce P. oznámil požadované informácie. Dňa 23. decembra 2010 jazykovedný ústav odpovedal na dopyt okresného súdu. Dňa 13. januára 2011 bol spis predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o návrhu okresného súdu na prikázanie veci Okresnému súdu Piešťany z dôvodu vhodnosti. Dňa 27. januára 2011 bol spísaný úradný záznam o zrušení pojednávania nariadeného na 28. január 2011 z dôvodu, že spis sa nachádza na najvyššom súde. Najvyšší súd uznesením z 28. februára 2011 nevyhovел návrhu okresného súdu na prikázanie veci sťažovateľa Okresnému súdu Piešťany. Dňa 10. marca 2011 bol spis vrátený okresnému súdu. Okresný súd v ten istý deň nariadil pojednávanie na 15. apríl 2011.

Z prehľadu procesných úkonov v napadnutom konaní vyplýva, že okresný súd v posudzovanom období (necelé tri roky) po odrátaní obdobia, keď sa spis v rámci odvolacieho konania nachádzal na krajskom súde (spolu minimálne 21 mesiacov), keď reálne nemohol ovplyvniť priebeh napadnutého konania, v podstate konal vo veci priebežne a jeho postup v zásade smeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa.

Doterajšiu dĺžku napadnutého konania objektívne ovplyvnilo aj samotné správanie sťažovateľa, predovšetkým jeho procesná aktivita prejavujúca sa v tom, že vo všetkých prípadoch, v ktorých nebolo vyhovené jeho návrhom, podával opravné prostriedky, v dôsledku čoho bol spis opakovane predkladaný krajskému súdu. Podaním zo 4. mája 2009 sťažovateľ po štvrtýkrát v priebehu konania zmenil žalobný návrh (pokiaľ ide o výšku žalovanej sumy) a podaním doručeným okresnému súdu 23. novembra 2010 rozšíril petit žaloby. V jednom prípade právna zástupkyňa sťažovateľa požiadala o odročenie pojednávania (nariadeného na 22. október 2010). V tejto súvislosti treba poukázať na to, že za neodstránenie stavu právnej neistoty v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníka

konania neznáša zodpovednosť oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takom prípade nemožno pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (II. ÚS 52/99).

Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd poukazuje aj na tú skutočnosť, že sťažovateľ podal odvolanie aj proti uzneseniu okresného súdu z 12. decembra 2007 o nepripustení zmeny návrhu na začatie konania, teda proti uzneseniu, proti ktorému výslovne odvolanie nie je prípustné [§ 202 ods. 3 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)]. Aj v dôsledku sťažovateľom podaného odvolania bol spis v posudzovanom období počas 10 mesiacov (od 15. apríla 2008 do 23. februára 2009) na krajskom súde, čo nemožno pričítať na ťarchu okresného súdu. Sťažovateľ tým, že podal odvolanie proti rozhodnutiu, proti ktorému odvolanie nie je prípustné, o čom bol v písomnom vyhotovení rozhodnutia riadne poučený, prakticky konal proti naplneniu účelu zaručeného základného práva, na porušenie ktorého sa teraz v konaní pred ústavným súdom sťažuje (napr. I. ÚS 7/02).

Sťažovateľ tiež namietal, že okresný súd spôsobil prietahy v napadnutom konaní aj tým, že „*všetky rozhodnutia ktoré doposiaľ vyniesol boli nesprávne*“.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08), pričom rovnako tak môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy aj nesprávna činnosť štátneho orgánu (m. m. II. ÚS 33/99), t. j. v danom prípade okresného súdu.

Okresný súd vo veci sťažovateľa meritórne rozhodol rozsudkom zo 7. mája 2009, ktorý bol uznesením krajského súdu z 15. júla 2010 v rámci odvolacieho konania zrušený, a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Dôvodom zrušenia napadnutého rozsudku bola nepreskúmateľnosť odôvodnenia rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, pričom týmto postupom okresného súdu bola účastníkom konania odňatá možnosť konať pred súdom.

V tomto prípade nepochybne zrušením napadnutého rozsudku odvolacím súdom a vrátením veci okresnému súdu došlo k predĺženiu napadnutého konania v dôsledku „nesprávnej“ činnosti okresného súdu (vychádzajúc z právnych názorov odvolacieho súdu, pozn.).

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02). Pojem „zbytočné priet'ahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00).

Aj keď postup okresného súdu v preskúmanom konaní nebol, ako už bolo uvedené, efektívny a prispel aj k predĺženiu konania, ústavný súd je však toho názoru, že doterajšiu dĺžku konania nemožno pripísať iba na vrub neefektívnemu postupu okresného súdu, keďže v dôsledku podaného odvolania sa spis nachádzal takmer 11 mesiacov na krajskom súde. V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že sťažnosť smeruje iba proti postupu okresného súdu, a keďže konanie pred ústavným súdom je ovládané princípom dispozitívnosti, nie je možné, aby ústavný súd zapájal do konania o sťažnosti iný všeobecný súd bez výslovného návrhu sťažovateľa.

Po zohľadnení konkrétnych okolností prípadu, predovšetkým skutočnosti, že okresný súd potom, keď mu bol spis vrátený z krajského súdu, konal plynule, súc viazaný právnymi názormi odvolacieho súdu vo veci vykonania dokazovania v naznačenom smere, ústavný súd dospel k záveru, že pochybenie okresného súdu, k odstráneniu ktorého už došlo uplatnením odvolania zo strany sťažovateľa, v danom prípade nedosahuje takú intenzitu, na základe ktorej by ústavný súd mohol po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodnúť o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa tvrdenia sťažovateľa okresný súd spôsobil prietahy v označenom konaní aj svojím návrhom na prikázanie veci inému okresnému súdu z dôvodu vhodnosti podľa § 12 ods. 2 OSP. Ústavný súd v súvislosti s touto námietkou zohľadnil najmä skutočnosť, že právna zástupkyňa sťažovateľa nemala proti delegácii veci Okresnému súdu Piešťany námietky (uvedené vyplývajú z úradného záznamu okresného súdu zo 7. decembra 2010). Dôvodom na delegáciu veci malo byť to, že skutočný pobyt sťažovateľa je v obvode Okresného súdu Piešťany, keďže je v Ústave na výkon trestu odňatia slobody L. Podľa názoru ústavného súdu aj napriek skutočnosti, že najvyšší súd návrhu na prikázanie veci nevyhovet, nemožno v okolnostiach prípadu sťažovateľa uvedený postup okresného súdu hodnotiť ako „nesprávny“, resp. neefektívny, ktorým okresný súd spôsobil zbytočné prietahy v napadnutom konaní.

Podľa názoru ústavného súdu vychádzajúc z uvedeného chronologického prehľadu podstatných (procesných) úkonov okresného súdu, aj keď doterajší priebeh konania pred okresným súdom nebol celkom bez prietahov a bol poznačený aj neefektívnou činnosťou, v zásade smeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa a nesignalizuje reálnu možnosť zbytočných prietahov v konaní v takom rozsahu a intenzite, ktoré by si vyžadovali prijatie sťažnosti na ďalšie konanie.

S ohľadom na uvedené skutočnosti a v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou činnosťou preto v danom štádiu napadnutého konania neprichádza do úvahy, aby ústavný súd mohol postup okresného súdu v napadnutom konaní po prípadnom prijatí návrhu (sťažnosti) na ďalšie konanie kvalifikovať ako porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto považuje dosiaľ poskytnutú ochranu sťažovateľovi nálezom č. k. III. ÚS 82/08-50 zo 16. júla 2008, ktorým mu bolo priznané aj finančné zadostučinenie v sume 40 000 Sk, za dostatočnú.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

postupom okresného súdu v napadnutom konaní v čase po vydaní nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 82/08-50 zo 16. júla 2008 už po jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2. Sťažovateľ súčasne namietal porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré odôvodnil najmä nezákonným postupom okresného súdu a jeho nezákonnými rozhodnutiami, ktoré musel odvolací súd zrušiť.

Ako to vyplýva z citovaného ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda iba vtedy, ak poskytovanie tejto ochrany nie je v právomoci všeobecných súdov. V danom prípade právomoc poskytnúť ochranu označenému právu sťažovateľa podľa dohovoru má všeobecný súd, čím je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Podľa stabilnej judikatúry ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a Občianskym súdnym poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi, najmä využitím riadnych opravných prostriedkov (podobne napr. I. ÚS 85/97, II. ÚS 35/02, II. ÚS 78/02).

Sťažovateľ mal možnosť domáhať sa preskúmania postupu a rozhodnutia okresného súdu využitím riadneho opravného prostriedku (odvolania), ktoré aj účinne využil, pričom pri jeho uplatnení bol úspešný. Sťažovateľ sa tak domohol účinnej ochrany ním označeného práva na spravodlivé súdne konanie, ktorého porušenie namietal, už v konaní pred krajským súdom, ktorý napadnutý rozsudok okresného súdu zo 7. mája 2009 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, v ktorom bude mať sťažovateľ možnosť opätovne uplatňovať svoje procesné práva. Ústavný súd vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, nemá právomoc preskúmať postup a rozhodnutia okresného súdu, pretože jeho postup a rozhodnutia preskúmal krajský súd v dôsledku riadnych opravných prostriedkov (odvolaní) podaných sťažovateľom.

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť v časti namietajúcej porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a jeho rozhodnutiami v napadnutom konaní po predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti označil za „porušovateľa“ svojich označených práv okrem okresného súdu aj štát – Slovenskú republiku, zastúpenú ministerstvom spravodlivosti.

Podľa čl. 141 ods. 1 a 2 ústavy v Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy, pričom súdnictvo sa na všetkých stupňoch vykonáva oddelene od iných štátnych orgánov. Z citovaných ustanovení ústavy vyplýva, že v záujme zabezpečenia výkonu súdnictva nezávislými a nestrannými súdmi sa iným orgánom štátnej moci zakazuje akýmkoľvek spôsobom zasahovať do ich rozhodovacej právomoci.

Ministerstvu spravodlivosti nie sú súdy pri výkone súdnictva ako takom nijako podriadené a ministerstvo spravodlivosti za žiadnych okolností nemôže zasahovať do ich rozhodovacej činnosti. Ak teda ministerstvo, tak ako iné orgány štátnej moci, nemôže žiadnym spôsobom zasahovať do rozhodovacej činnosti súdov, potom je úplne logické, že za porušenie základných práv postupom súdov v priebehu súdnych konaní alebo ich rozhodnutiami ministerstvo spravodlivosti ako orgán výkonnej štátnej moci nemôže niesť ani ústavnoprávnu zodpovednosť.

Z uvedeného nepochybne vyplýva, že pre nedostatok akejkoľvek príčinnej súvislosti, je úplne vylúčené, aby ministerstvo spravodlivosti bolo poruшитelom označených práv sťažovateľa, prípadne nieslo zodpovednosť za ich porušenie v súvislosti s postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Z tohto dôvodu ústavný súd s poukazom na ustanovenie § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou namieta porušenie svojich práv ministerstvom spravodlivosti, pri predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Nad rámec odôvodnenia tohto rozhodnutia ústavný súd považuje za potrebné poznamenať, že nečinnosť okresného súdu v ďalšom priebehu označeného konania by mohla spôsobiť porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, čo nevylučuje, aby sťažovateľ v takom prípade opätovne podal sťažnosť ústavnému súdu.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd sa touto časťou sťažnosti nezaoberal.

Ústavný súd tiež podotýka, že vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo tiež bez právneho dôvodu rozhodovať o žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. apríla 2011